

Міністерство освіти і науки України
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА
Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ
У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

**для студентів (другого) магістерського рівня
вищої освіти
галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка
спеціальності 014 Середня освіта (за предметними
спеціальностями) спеціалізація 014.12 Образотворче
мистецтво**

УДК 745/749:371.214.114
ББК 85.12

Методичні рекомендації щодо проходження виробничої (педагогічної) практики у закладах загальної середньої та позашкільної освіти для студентів (другого) магістерського рівня вищої освіти спеціальності 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника/ Укладачі: М.В.Гнатюк, Б.М.Тимків Івано-Франківськ : Симфонія Форте, 2023. 34 с.

Рецензенти:

Кузенко П.Я. – кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації Навчально-наукового інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Шпільчак В. А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва, кандидат педагогічних наук Навчально-наукового інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Методичні рекомендації є допоміжним матеріалом щодо оформлення звітної документації виробничої (педагогічної) практики у закладах загальної середньої та позакласної освіти для майбутніх учителів образотворчого мистецтва, керівників гуртків, студій з дизайну, декоративно-прикладного і образотворчого мистецтва.

Вони розкривають зміст, загальні положення, мету, зміст та бази практик, вказують, які повинні бути матеріали звітної документації практики відповідно до сучасних тенденцій освітнього процесу у закладах загальної середньої та позашкільної освіти.

*Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника
Протокол № 5 від 15.02. 2023 р.*

© М.В.Гнатюк, Б.М.Тимків - укладачі.

© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, кафедра МВОДПМД, 2023

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Загальні положення. Мета, зміст та бази практик	4
2. Забезпечення практики: бази, програми	8
3. Організація та керівництво практикою	9
4. Права та обов'язки студентів	10
5. Проходження практики за межами України.....	11
6. Підведення підсумків практики.....	12
7. Матеріальне забезпечення.....	12
8. Документи, що регламентують діяльність підрозділів у забезпеченні практики.....	13
9 Завдання з психології з метою профорієнтації	13
10. Список використаних джерел	14
11. Додатки	17

ВСТУП

Положення про організацію та проведення виробничої практики студентів у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (далі – Положення, далі – Університет) розроблено у відповідності до чинного законодавства у сфері освіти України: Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Положення про проведення практики студентів ЗВО України: Наказу Міністерства освіти України 08.04.1993 № 93 (Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міносвіти № 351 (v0351281-94) від 20.12.94), Постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» з урахуванням Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Це Положення регламентує питання проведення всіх видів практики студентів у Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» для всіх спеціальностей та рівнів освіти.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ. МЕТА, ЗМІСТ ТА БАЗИ ПРАКТИК

Проходження педагогічної практики забезпечується освітньою програмою підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014. 12 - Середня освіта (Образотворче мистецтво) та є обов'язковим компонентом ОПІ для здобуття другого (магістерського) рівня і має на меті набуття професійних вмінь та навичок фахових компетентностей на посаді вчителя загальноосвітньої школи.

Виробнича (педагогічна) практика у закладах загальної середньої та позашкільної освіти є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців університету і спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття і удосконалення практичних навичок і умінь, формування та розвиток у студентів професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах конкретної професійної ситуації, оволодіння сучасними методами, формами організації праці їхньої майбутньої спеціальності, визначених освітньо-кваліфікаційною характеристикою підготовки фахівців відповідного напрямку. Базою проходження педагогічної практики є заклади загальної середньої освіти, гімназії, ліцеї, художні школи, художньо-ремісничі школи та ін., які визначені базами практики відповідно до Угоди про співпрацю між

Прикарпатським національним університетом імені Василя Стефаника та Департаментом освіти та науки Івано-Франківської міської ради, Департаментом освіти, науки та молодіжної політики Івано-Франківської ОДА, Управлінням культури, національностей та релігій Івано-Франківської ОДА.

Під час педагогічної практики здобувачі виконують навчально-методичну роботу (підготовка до уроків, методична робота, відвідування та аналіз занять, проведення консультацій, керівництво різними видами діяльності учнів), яка становить 180 навчальних годин практики, а також оформляють звітні документи (звіт – стислий опис змісту роботи, щоденник практики, розширений конспект проведеного одного залікового заняття, аналіз професійної педагогічної компетентності викладача-практиканта, характеристика керівника-методиста про навчально-методичну роботу студента). Студенти проходять практику упродовж 4 тижнів (6 залікових кредитів) у II-му семестрі. За час практики студенти повинні провести: 6 уроків.

Строки проведення практик визначені в навчальному плані спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), спеціалізація 014.12 Образотворче мистецтво.

Зміст практики визначається її програмами: наскрізною програмою та робочою програмою.

Метою «Виробничої (педагогічної) практики у закладах загальної середньої та позашкільної освіти» є надати студентам можливість брати участь в організації та проведенні уроків, здійснювати планування уроків, викладати їх, спостерігати за роботою досвідчених вчителів та пов'язати набутий досвід з навчальним матеріалом. Студенти оволодівають системою навчально-виховної діяльності, учителя-предметника, класного керівника.

При проходженні педагогічної практики особливу увагу необхідно приділити організації самостійної роботи студентів, що сприяє формуванню вмінь і навичок самостійної праці, поглибленню професійно-практичної підготовки, самоосвіті, самостійному вирішенню практичних завдань.

Завданням сформуванати практичні навички роботи з школярами у процесі навчально-виховної діяльності на уроках образотворчого мистецтва та у позакласній роботі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- сутність процесів навчання й виховання, їхні психологічні основи;
- виховній освітні процеси минулого та сьогодення;
- загальні питання організації педагогічних досліджень, переваги й недоліки різних методів досліджень, способи узагальнення й оформлення результатів дослідницького пошуку;

- шляхи вдосконалення майстерності педагога та способи професійного самовдосконалення;
- методику викладання дисциплін образотворчого циклу; зміст та структуру навчальних планів, програм та підручників;
- сучасні підходи до вивчення основних тем навчальних дисциплін, нові технології навчання;
- методи формування навичок самостійної роботи й розвитку творчих здібностей та логічного мислення студентів;
- комп'ютерні технології навчання;

вміти:

- визначати і впроваджувати в ході роботи з учнями активні форми виховного впливу;
- адаптуватися у новому навчально-педагогічному середовищі;
- складати психолого-педагогічну характеристику на колектив;
- вести роботу з підготовки та проведення виховних заходів;
- застосовувати у виховній роботі з весь арсенал форм, методів і прийомів виховання; постійно залучати актив групи (класу) і весь колектив у цілому до підготовки і проведення виховних заходів;
- поглиблювати та закріплювати теоретичні знання з педагогіки, психології, загальних та часткових методик, вчитись застосовувати ці знання в навчально-виховній роботі;
- здійснювати поточне та перспективне планування педагогічної діяльності;
- оволодівати найпростішими методами науково-педагогічних досліджень: спостереження, анкетування, бесіда, вивчення та аналіз творчих досягнень, обробка даних; спостерігати та аналізувати навчально-виховну роботу;
- використовувати нові педагогічні технології, альтернативні системи навчання та виховання;
- виявляти навички самостійної практичної діяльності: збирати матеріал до написання рефератів, виконання практичних завдань з методики образотворчого мистецтва, наукової роботи, статті або доповіді на науково-методичній конференції.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі образотворчої та освітньої діяльності, які вимагають достатнього інтелектуального потенціалу, а також поглибленого рівня знань та вмінь інноваційного характеру.

Загальні компетентності.

Здатність до узагальнень, абстрактного мислення, поєднання аналізу та синтезу для розуміння процесів та явищ в освітній галузі.

Здатність працювати в команді, вести наукові дискусії, переконувати та впливати на інших учасників колективу; уміння знаходити компромісні рішення й брати на себе відповідальність за їх втілення.

Здатність мотивувати людей, ставити цілі, обґрунтовувати методи дослідження та рухатися до спільної мети.

Адаптивність, комунікабельність, креативність, толерантність, критичне мислення, прагнення самовдосконалення, самокритичність, наявність стійкого світогляду та наполегливість у досягненні мети.

Здатність виявляти ініціативу та підприємливість, розробляти, організовувати та управляти проектами з мистецької та виставкової діяльності.

Готовність на основі самопізнання формувати власний індивідуальний стиль науково-педагогічної та художньо-творчої діяльності та професійного спілкування, здатність до самовдосконалення та самовиховання.

Розуміння та сприйняття етичних принципів. Дотримання норм професійної етики.

Фахові компетентності.

Здатність використовувати інноваційні педагогічні технології навчання в процесі викладання образотворчих дисциплін; застосовувати засоби викладання, методи, прийоми, відповідно меті та змісту навчання образотворчого мистецтва в закладах загальної середньої та позашкільної освіти, закладах культури; здійснювати контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів з образотворчого мистецтва;

Здатність керувати дослідницькою діяльністю учнів і студентів ЗВО у позакласній і поза аудиторній роботі

здатність використовувати інформаційні технології у навчанні.

Здатність застосовувати знання про психологічні особливості педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу закладів загальної середньої і профільної та позашкільної освіти, закладів культури та закладів вищої освіти в професійній діяльності.

Здатність організовувати навчальний процес на засадах особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів; проектувати та організовувати навчальний процес на рівні курсу, розділу, теми, уроку, педагогічної ситуації.

Здатність формувати в учнів і ЗВО уміння користуватися мовою образотворчого мистецтва, виконувати передбачені навчальними програмами завдання.

Здатність використовувати історичний досвід та досягнення сучасної образотворчої освіти у власній педагогічній діяльності.

Результати навчання.

Знання та оперування педагогічними категоріями і методами їх використання з метою розв'язання освітніх, дослідницьких і практичних завдань навчального і виховного процесів.

Знання методики викладання образотворчих дисциплін, а також відповідних нормативних актів і документів, що регламентують організацію освітнього процесу у закладах загальної середньої і профільної та позашкільної освіти, закладах культури та закладах вищої освіти.

Знання історичних аспектів теорії і практики навчання образотворчого мистецтва в освітній практиці; специфіки роботи з учнями різних вікових категорій у цілісному педагогічному процесі в умовах індивідуалізації і диференціації навчання образотворчому і декоративно-прикладному мистецтву та дизайну.

Використання знань про психологічні особливості педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу закладів загальної середньої і профільної та позашкільної освіти, закладів культури та закладів вищої освіти в професійній діяльності.

Уміння здійснювати методичну діяльність з образотворчого мистецтва, застосовувати базові знання з педагогіки та психології, методики викладання фахових дисциплін; проектувати діяльність предметного гуртка, факультативу, створювати елективні курси; виховувати всебічно розвинену особистість.

Уміння здійснювати відбір методів, форм і засобів навчання, спрямованих на розвиток здібностей учнів та їх виховання.

Уміння залучати педагогічні технології у навчально-виховний процес; планувати та реалізовувати уроки та навчальні заняття відповідно до обраної технології навчання.

Уміння підбирати систему завдань для контролю і корекції знань учнів, студентів; здійснювати усний, письмовий та тестовий контроль на заняттях; вести облік результатів контролю знань, умінь та навичок.

2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИКИ: БАЗИ, ПРОГРАМИ

Наскрізна програма практики (НПП) – це основний організаційно-методичний документ, що регламентує мету, зміст і послідовність проведення практик, підведення їх підсумків і містить рекомендації щодо видів, форм і методів контролю якості підготовки (рівень компетенцій), які здобувачі вищої освіти повинні отримувати під час проходження кожного виду практики. Зміст наскрізних програм включає програми всіх практик на кожному рівні здобуття вищої освіти.

НПП розробляється навчальним підрозділом університету згідно з навчальними планами, відповідно до ОПП підготовки фахівців.

НПП повинна мати таку структуру: найменування практики, семестр, в якому передбачена практика, тривалість практики (тижні), вступ, мета і завдання практичної підготовки студентів структурного підрозділу відповідно до спеціальностей; структура практичної підготовки у підрозділі: види практик, послідовність проходження, кількість кредитів (годин) на кожен вид, форма контролю); специфічні особливості організації та проведення практики (за необхідності).

На основі НПП розробляються і затверджуються робочі програми відповідних видів практики.

Робочою програмою практики вважається навчально-методичний документ, який регламентує порядок проведення окремо взятої практики. Робоча програма практики (далі – РПП) студентів входять до комплексу основних навчально-методичних документів, які реалізують завдання ОПП фахівців освітніх ступенів та відповідають їх змісту щодо практичних знань і навичок.

Структура робочої програми повинна відповідати загальним вимогам, що ставляться до документів такого виду.

Кафедри можуть розробляти, окрім наскрізних та робочих програм практики, інші методичні документи, які сприятимуть досягненню високої якості проведення практики студентів.

Визначення *баз практики*, розробка та укладення угод із підприємствами, організаціями, установами всіх форм власності здійснює відділ практики Університету. Тривалість дії угоди узгоджується договірними сторонами й діє упродовж п'яти років.

Студент може самостійно обрати місце проходження практики (заочна форма навчання). У такому разі він зобов'язаний за місяць до її початку принести лист-дозвіл та Угоду з установою чи організацією про проходження практики.

На практику студенти направляються наказом ректора Університету.

Студенти можуть проходити практику за місцем проживання, праці чи навчання.

При отриманні подвійної освіти всі види практик пере зараховуються.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на ректора Університету.

Організаційно-фінансове керівництво координується завідувачем відділу виробничої(навчальної) практики Університету.

Безпосереднє навчально-методичне керівництво та виконання програми практики забезпечують керівники практики від структурних підрозділів Університету.

До керівництва практикою залучаються викладачі, які мають досвід практичної роботи за фахом, на підприємствах та інших об'єктах практики не менше одного року.

Продовження (зміна періоду проведення) практики регламентується розпорядженням структурного підрозділу (коледжу, факультету, інституту) Університету.

Структурний підрозділ подає відділу практики в електронному варіанті службове подання для підготовки наказу про проведення практики.

Керівник практики від підрозділу та керівники-методисти кафедр розподіляють між собою проведення всіх організаційних заходів щодо практики (настановча конференція, інструктаж з техніки безпеки, супровідні документи тощо).

Керівники баз практик своїм наказом зараховують студентів практикантів на конкретні робочі місця/посади. За відсутності останніх студенти призначаються дублерами працівників, а також призначають наставників студентів.

4. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТУДЕНТІВ

Студенти-практиканти Університету *зобов'язані:*

- до початку практики одержати від керівника практики (відповідного підрозділу), керівників-методистів направлення, методичні матеріали (РПП, методичні вказівки, щоденник, індивідуальне завдання), консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики та відвідувати базу практики відповідно до розкладу педагогічної практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;
- надавати посильну допомогу вчителям-предметникам, класним керівникам;
- займатися плануванням і проведенням уроків;
- вести спостереження за діяльністю вчителя-предметника, класним керівником та учнями на уроках, виконуючи практичні завдання;

- брати активну участь в обговоренні результатів спостереження під час занять з методики навчання;
- виконувати індивідуальні завдання;
- опрацювати рекомендовану літературу;
- дотримуватися правил техніки безпеки, внутрішнього розпорядку бази практики, етики взаємовідносин між учасниками практики;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно здати матеріали практики, передбачені РПП, та у зазначені терміни скласти диференційований залік з практики;
- подати характеристику про практику.

Студенти-практиканти мають право:

- за наявності вакантних місць студенти можуть бути зарахованими на штатні посади, якщо робота на них відповідає вимогам РПП. При цьому не менше 50 відсотків часу відводиться на загально професійну підготовку за програмою практики;
- повторного проходження практики у разі відсутності на базі практики з поважної причини за умови надання відповідних документів та за рішенням керівництва підрозділу Університету;
- на проходження практики за майбутнім місцем працевлаштування, якщо вони навчаються в Університеті за цільовим направленням;
- проходити практику на випускному курсі за майбутнім місцем працевлаштування (за умови представлення документів про своє працевлаштування після закінчення Університету).

5. ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ ЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ

Для поглиблення теоретичних знань і практичних навичок студентів Університету можуть скеровувати для проходження педагогічної практики за межами України.

Групи для проходження практики за межами України формують відповідно до укладених угод з установами, організаціями та підприємствами інших країн.

Відповідальність за якісне формування груп покладається завідувачів кафедр тощо.

Програму проходження практики за межами України готують викладачі випускових кафедр.

Після повернення в Україну студенти зобов'язані представити звітну документацію і захисти її згідно з вимогами.

6. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

В Університеті форми звітності й оцінювання знань студентів визначають робочі програми практики відповідно до її виду.

Звіт практики студент захищає перед комісією, призначеною кафедрою. Склад комісії визначається завідувачем кафедри.

Форма звітності за практику визначається навчальним планом, робочою програмою практики.

Звітна документація з практики: на кафедрі упродовж року зберігається характеристика студента, всі інші робочі матеріали практики повертаються йому для подальшого користування.

Оцінку за практику враховують при призначенні стипендії.

Студент, який не виконав програму практики, відраховується з Університету. Якщо програма практики не виконана студентом з поважної причини, то навчальним закладом надається можливість студенту пройти практику повторно (в межах графіку навчального процесу).

Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри та заслуховуються вченою навчального підрозділу Університету не менше одного разу упродовж року.

7. МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Джерела фінансування практики студентів Університету визначаються формою замовлення на фахівців: державне або регіональне, кошти фізичних чи юридичних осіб. Для фінансування виробничої практики можуть залучатися додаткові джерела фінансування, не заборонені законом.

Розміри витрат на практики визначаються кошторисом і є частиною загальних витрат на підготовку фахівців.

Оплата відряджень викладачам – керівникам практик - здійснюється закладом вищої освіти відповідно законодавства України про оплату службових відряджень.

Форма та порядок оплати праці безпосередніх керівників-методистів від бази практики визначається взаємною домовленістю сторін в угоді на проведення практики студентів Університету.

Під час практики, у період роботи на робочих місцях і посадах з виплатою заробітної плати, за студентами зберігається право на одержання стипендії за результатами підсумкового контролю.

За наявності угодів між Університетом та підприємством (організацією, установою) і за умови сплати в період виробничої практики студентам

заробітної плати, 50% її може направлятися на рахунок закладу вищої освіти для здійснення його статутної діяльності, зміцнення навчально-матеріальної бази, соціальний захист студентів, проведення культурно-масової та фізкультурно-спортивної роботи тощо.

8. ДОКУМЕНТИ, ЯКІ РЕГЛАМЕНТУЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДРОЗДІЛІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАКТИКИ:

Зберігаються на кафедрах:

- наскрізні програми практик (електронний чи паперовий варіанти);
- робочі програми практик (електронний чи паперовий варіанти);
- характеристика як форма звітності студента за практику (1 навчальний рік).
- копії наказів про проведення практики (електронний чи паперовий варіанти);
- заліково-екзаменаційні відомості про результати практики

Зберігаються у відділі практики:

- документи з питань організації та проведення практики в Університеті, нормативні документи МОН України та кабінету міністрів;
- положення про проведення практики в Університеті;
- накази про організацію та проведення практики, розпорядження про практику. Відділ практики зобов'язаний передати накази про проведення практики у відповідні підрозділи.
- угоди про співпрацю між Університетом та базами практик.

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Педагогічна практика завершується диференційованим заліком за стобальною системою.

При оцінюванні результатів педагогічної практики враховуються такі показники:

- організованість і дисциплінованість студента-практиканта в період проходження практики;
- ініціатива і творчість, виявлені під час проходження практики на різних ділянках роботи;
- якість навчальної роботи;

- якість виховної роботи з класом та окремими учнями;
- якість дослідної роботи, виконаної в ході практики
- якість оформлення документації з практики;
- своєчасність здачі документації.

Політика курсу педагогічної практики базується на формуванні результатів навчання студента із академічної доброчесності.

Політика виставлення балів поточної успішності: – підготовка до занять (10 балів); проведення занять (4x15=60 балів);– оцінка відвіданого заняття – (2x10=20 балів); – захист практики на засіданні кафедри, оформлення звітних документів (звіт про проходження практики (стислий опис змісту роботи), щоденник практики, конспекти проведених занять, оцінка керівника за навчально-виховну та профорієнтаційну роботу студента) – 10 балів. Максимальна кількість балів – 100 балів.

Студент, який не виконав програму практики, відраховується з Університету. Якщо програма практики не виконана студентом з поважної причини, то навчальним закладом надається можливість студенту пройти практику повторно (в межах графіку навчального процесу).

Виходячи з цього, поведінка студентів має відповідати високій репутації університету.

Система оцінювання.

Розподіл балів, які отримують студенти										Сума
підготовка до занять	проведення занять					оцінка відвіданого заняття		оцінка керівника		
10	1	2	3	4			1	2		
	15	15	15	15			10	10	10	100 балів

Політика курсу базується на формуванні результатів навчання студента із академічної доброчесності.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fpnu.edu.ua%2Fwp-content%2Fuploads%2F2019%2F02%2Fcode_of_honor.doc

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої школи. Курс лекцій: модульне навчання. – К.: Вища шк., 1997. – 168 с.
2. Антонович Е.А. Художні техніки в школі: курс лекцій (спецкурс) / Е.А. Антонович, В.І. Проців, С.П. Свид. Івано-Франківськ : 1994. 312 с.
3. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.
4. Асистентська практика студентів – магістрів. Орієнтовна програма і методичні рекомендації щодо проходження асистентської педагогічної практики. Підготовлені кафедрою педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка, березень 2004 р./<http://www.lnu.edu.ua/Pedagogika/pramag.pdf>
5. Вища освіта в Україні: навч. посіб. / В.Г. Кремень, С.М. Ніколаєнко, М.Ф. Степко та ін.; за ред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. – К.: Знання, 2005. – 327 с.
6. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
7. Галус О.М., Шапошникова Л.М. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. – К.: Вища школа, 2006. – 215 с.
8. Джура Н.М. Інноваційні технології навчання в системі шкільної екологічної освіти: навчально-методичний посібник. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2016. – 104 с.
9. Закон України «Про вищу освіту» № 2984-III, із змінами від 2015 р.
10. Калініна Е. Інтегровані уроки з образотворчого мистецтва / Е. Калініна. // Початкова школа / Е.Калініна. 2002. №2. С. 37-38.
11. Кириченко М. Основи образотворчої грамоти. Київ : Освіта. 2002. 198 с.
12. Ковальов О. Декоративно-прикладне мистецтво у школі. 1 – 7 клас : Навчальний посібник / Олександр Ковальов. Суми : ВТД «Університетська книга», 2006. 144 с.; іл. 52 с.
13. Ковальчук О. В. Українське народознавство : Книга для вчителя. Київ : Освіта, 1994. 176 с.
14. Лухтай Л. Нестандартний урок. Початкова школа. 1992. № 3. С 31-35.
15. Мороз А.Г., Падалка О.С., Юрченко В.Д. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посіб. - К.: Вид-во НПУ ім. М. Драгоманова, 2003. – 268 с.
16. Навчальний процес у вищій педагогічній школі/ за ред. Мороза О. Г. – К. : НПУ, 2001. – 338с. 11. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі / В.Нагаєв: навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.

17. Національна доктрина розвитку освіти // Центр Разумкова. Національна безпека і оборона. – 2002. – № 4. – С. 36-41.
18. Олексюк-Казо Л. М. Основи прикладної творчості : навч. посібник / Лариса Маркіянівна Олексюк-Казо. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2006. 201 с.
19. Освітні технології: навч. метод. посіб. / О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; за заг. ред. О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2002. – 255 с.
20. Слепкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навч. посіб. – К.: Вища школа, 2005. – 239 с.
21. Стельмахович М.Г. Теорія і практика українського національного виховання: посібник для вчителів початкових класів та студентів педагогічних факультетів. Івано-Франківськ : 1996. 180 с.
22. Полякова Г.А. Образотворче мистецтво, 1 – 7 класи: теорія навчання, календарно-тематичне планування, основні поняття з образотворчого мистецтва: навчальний посібник для вчителів / Г.А. Полякова та ін. Харків : «Скорпіон», 2011. 160 с.
23. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів (Образотворче мистецтво). Київ : 2013.
24. Титаренко В.П. Методика викладання декоративно-прикладної творчості. Полтава : 2004. 249 с.
25. Твори українського образотворчого мистецтва на уроці у школі: Методичні рекомендації для вчителів образотворчого мистецтва шкіл різного типу навчання. // автор-укладач С.В.Коновець: ІЗМН. Київ : 1997. 64 с.
26. Федун С. І., Рубля Т. Є. Орієнтовне календарно-тематичне планування уроків образотворчого мистецтва для 1 - 4 класів [Текст] : метод. посіб. для вчит. загальноосвіт. навч. закл. і для системи підготовки та перепідготов. вчителів образотворчого мистецтва. Вінниця : Нова Книга, 2004. 56 с.
27. Федун С. І., Рубля Т. Є. Розробки уроків образотворчого мистецтва для 1 класу [Текст] : метод. посіб. для вчит. загальноосвіт. навч. закл. і для системи підготовки та перепідготов. вчителів образотворчого мистецтва. Вінниця : Нова Книга, 2004. 64 с.
28. Федун С. І., Рубля Т. Є. Розробки уроків образотворчого мистецтва для 2 класу [Текст] : метод. посіб. для вчит. загальноосвіт. навч. закл. і для системи підготовки та перепідготов. вчителів образотворчого мистецтва. Вінниця : Нова Книга, 2004. 64 с.
29. Федун С. І., Рубля Т. Є. Розробки уроків образотворчого мистецтва для 3 класу [Текст] : метод. посіб. для вчит. загальноосвіт. навч. закл. і для системи підготовки та перепідготов. вчителів образотворчого мистецтва. Вінниця : Нова Книга, 2004. 64 с.

30. Федун С. І., Рубля Т. Є. Розробки уроків образотворчого мистецтва для 4 класу [Текст] : метод. посіб. для вчит. загальноосвіт. навч. закл. і для системи підготовки та перепідготов. вчителів образотворчого мистецтва. Вінниця : Нова Книга, 2004. 64 с.
31. Художня культура України: навч. посібник / Л.М. Масол, С.А. Ничкало, І.І. Веселовська, О.І. Оніщенко; за заг. ред. Л.М. Масол. Київ : Вища школа, 2006. 239 с. : іл.
32. Образотворче мистецтво у школі – http://osvita.ua/school/lessons_summary/fine_art/
33. Програма з образотворчого мистецтва – www.mon.gov.ua/images/education/average/new_pr/obr_myst.doc
34. Особливості образотворчого мистецтва у початковій школі – softacademy.luguniv.edu.ua/Programs/ThematicDrawing/05.htm
35. Образотворче мистецтво в основній школі – kassiopeya.com/obrazotvorche-mistectvo-v-osnovnij-shkoli.html
36. www.studsell.com/view/23987/.
37. ukrefs.com.ua/105473-Vidi-pozaklasno-ta-pozashk-l-no-roboti-z-obrazo
38. teacher.at.ua › Вчитель вчителю › Гурткова робота
39. bukvar.su › Педагогика

11. ДОДАТКИ

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий інститут мистецтв

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Івано-Франківськ-20

Прізвище та ім'я _____

Факультет _____

Спеціальність _____

Курс _____

Місце проведення практики _____

Методисти фахової кафедри _____

Методист кафедри педагогіки _____

Методист кафедри психології _____

Директор закладу _____

Вчителі за спеціальністю _____

Час проведення практики _____

Обов'язки студента –практиканта

Обов'язки студентів-практикантів художнього відділення відповідають загальноприйнятим положенням університету про педагогічну практику, згідно яких студент-практикант повинен:

Виконувати правила внутрішнього розпорядку навчального закладу, у якому він проходить практику, розпорядження адміністрації цих закладів, керівників практики та педагогічного персоналу;

- щодня перебувати в навчальному закладі 6 годин, не менше 3 години працювати з учнями;
- стежити за тим, щоб зовнішній вигляд відповідав професійним вимогам педагога;
- виконувати всі види робіт, передбачені програмою практики, старанно готуватись до них;
- після закінчення практики протягом 5-х днів здати методисту звітну документацію.

У випадку невиконання обов'язків і порушення правил внутрішнього розпорядку навчального закладу студент може бути відкликаний з практики, після чого розглядається питання про його перебування в університеті.

Програма педагогічної практики

Протягом першого тижня практики студент-практикант:

- знайомиться з планом навчально-виховної роботи навчального закладу, функціями педагога;
- знайомиться з календарним плануванням навчально-виховної роботи у закріпленій групі чи класі, складає індивідуальний план проведення навчально-виховної дослідницької роботи на весь період практики;
- заводить щоденник педагогічних спостережень;
- розробляє конспекти уроків, готує дидактичний матеріал та наочні посібники, знайомиться з ІКТ;
- вивчає програми і підручники, добирає літературу, в якій висвітлюється методика проведення занять, знайомиться з методами роботи вчителів та класними керівниками.

Протягом першого тижня студенти-практиканти відвідують і аналізують з методистом заняття та виховні заходи досвідчених педагогів.

В наступні тижні вони активно включаються в організацію навчально-виховної роботи з учнями, реалізують індивідуальний план, виконуючи такі види педагогічної діяльності:

1. Проводять інтерактивний профорієнтаційний захід (заняття, тренінг, профорієнтаційні ігри та вправи, воркшоп, презентація професій тощо) з учнями 9-11 класів;

2. Відвідують і аналізують уроки; аналізують теми і розділи навчальних програм, запланованих на період практики; вивчають необхідну наукову і методичну літературу; добирають і виготовляють дидактичні матеріали; розробляють конспекти 6-ти уроків та 2-а виховних заходи; проводять заняття на відповідному ідейно-теоретичному рівні; відвідують і аналізують заняття інших практикантів.

3. Контролюють знання, вміння та навички студентів з предмету методами індивідуального, фронтального, коментованого опитування, програмованого контролю; проводять самостійні і контрольні роботи.

4. Планують роботу вчителя та учнів на всіх етапах заняття.

5. У процесі практики майбутні вчителі аналізують свою педагогічну діяльність і ведуть щоденник; працюють у семінарах, які проводяться керівниками практики; збирають матеріал до магістерської роботи; беруть участь у підсумковій конференції з питань практики в навчальному закладі і на кафедрі; готують звітну документацію за практику, матеріали до виставки і для методичного кабінету кафедри, проводять науково-методичне дослідження теми, запропонованої керівником практики.

6. Вивчають і узагальнюють передовий педагогічний досвід вчителів.

Обов'язкові види робіт студента-практиканта

№ п/п	Вид роботи	К-сть (орієнтована на тиждень)
1.	Відвідування занять вчителів та участь в їх обговоренні	3
2.	Відвідування індивідуальних занять та участь в їх обговоренні	3
3.	Самостійне проведення уроків	6
4.	Виготовлення таблиць до занять (для методичного кабінету кафедри)	3
5.	Проведення індивідуальних занять	6

6.	Проведення консультацій, занять з невстигаючими учнями	3
7.	Участь у підготовці та проведенні олімпіад, конкурсів (готує група практикантів)	3
8.	Участь у засіданнях вчителів навчального закладу	3
9.	Проведення науково-методичних досліджень теми, запропонованої керівником практики, повідомлення результатів на звітно-науковій студентській конференції інституту. Зібраний матеріал використовується в магістерській роботі.	3
10.	Участь у підготовці і проведенні предметних екскурсій разом з вчителями (студент-есурсовод)	3
11.	Проведення в закріпленому класі виховних заходів з фахових дисциплін	3
12.	Участь у звітній виставці учнівських і студентських творчих робіт (організує група практикантів)	3
13.	Участь у звітній виставці матеріалів педпрактики (таблиці, приладдя, альбоми передового педагогічного досвіду викладачів тощо) в методичному кабінеті кафедри.	3

Завершуючи практику студенти-практиканти подають на кафедру такі матеріали і документи:

- щоденник;
- розширені конспекти уроків;
- звіт про проходження практики.
- характеристикана студента-практиканта
- матеріали профорієнтаційного заходу

Розклад занять студента-практиканта

№ п/п	День тижня	Дата заняття	Клас Назва предмета

Розклад дзвінків

урок		

Розширений конспект уроку

“Затверджую”

Методист фахової кафедри

Підпис

“ _____ ” _____ 20 р.

клас _____ Дата _____ Номер уроку _____

Тема _____

Мета (освітня, виховна, розвиваюча) _____

Тип заняття _____

Обладнання _____

План уроку

Хід уроку

Облік проведених занять

№ п/п	Дата	Тема уроку	Оцінка	Підпис викладача	Підпис методиста
1	2	3	4	5	6
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					

ЗАВДАННЯ З ПСИХОЛОГІЇ З МЕТОЮ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ

для студентів 1-го курсу ОР Магістр спеціальності Середня освіта (Образотворче мистецтво) під час проведення виробничої (педагогічної) практики:

- провести інтерактивний профорієнтаційний захід (заняття, тренінг, профорієнтаційні ігри та вправи, воркшоп, презентація професій тощо) з учнями 9-10 класів;
- провести профорієнтаційну бесіду з учнями.

Рекомендована література: МЕТОДИЧНА ЗБІРКА ПРОФОРІЄНТАЦІЙНИХ ІГОР

https://nmc-pto.dp.ua/doc/2015/proforient_36.pdf

Вимоги до оформлення матеріалів профорієнтаційного заходу з учнями

1. Оформлення матеріалів профорієнтаційного заходу – у формі презентаційного портфоліо (представлення основних результатів виконання практичного завдання з психології).

На 1-му слайді зазначити назву завдання (наприклад, «Інтерактивний профорієнтаційний захід для учнів 1-го класу Івано-Франківської приватної гімназії»), вказати клас і назву школи, групу і ППІ студента-практиканта (наприклад, Підготувала: студентка 4-го курсу групи Н-41 Іванків І.В.)

2-ий слайд – дата, тема, мета, ресурси (матеріали та обладнання), тривалість профорієнтаційного заняття.

2. Змістова частина заняття (обсяг – 3–4 слайди, містить опис інтерактивних завдань і вправ для старшокласників).

3. Відгуки учнів про захід – 1-2 слайди.

4. Фото-, аудіозвіт (можна подати окремим слайдом, або – у змістовій частині)

5. Загальні висновки та рекомендації профконсультанта (два слайди) за результатами опрацьованих протоколів профорієнтації учнів.

Критерії оцінювання:

- підготовка студента-практиканта до організації профорієнтаційного заняття: визначення структури, відповідність змісту завдань (вправ) обраній проблематиці, використання фахової та методичної літератури, підготування методичного матеріалу, його повнота та відповідність тематиці заняття – 5 б.

- наявність додатків, фото-, аудіозвіту – 2 б.
- особистий внесок (оцінюється із наявності власних аналітичних висновків і рекомендації профконсультанта з удосконалення професійного плану учня; пропозицій та креативних ідей щодо проведення профорієнтаційних заходів зі старшокласниками) – 3 б.

План проведення профорієнтаційної бесіди з учнями:

1. Поняття про професію. Перелік професій, які можна здобути у Прикарпатському університеті. Коротка характеристика професії, яку Ви здобуваєте:
 - потреба в професії на ринку праці.
 - система професійної підготовки (термін і умови навчання, профілюючі предмети).
2. Вимоги, які висуваються до вступників ЗВО (схильності, здібності, особливості характеру, особливості типу темпераменту, вимоги до зовнішнього вигляду, до здоров'я)
3. Умови праці, характер роботи, відповідальність, особливості праці, необхідний рівень освіти.
4. Перспективи розвитку професії і професійного зростання.

Звіт

Орієнтовна схема звіту:

1. Виконання плану практики. Які були відхилення від нього, що не виконано, чому; що зроблено понад план.
2. Кількість проведених уроків. Найбільш досконалі уроки, які викликали труднощі, чому. Що дали студенту розробка та проведення системи уроків за темою.
3. Індивідуальна робота з учнями, її результативність.
4. Практична допомога навчальному закладу (поліпшення обладнання предметного кабінету, виготовлення наочного приладдя та ін.).
5. Робота, проведена з батьками.
6. Зміст та форми допомоги, яку виявили; груповий керівник педпрактики, методисти кафедр педагогіки і психології, вчителі-предметники, класні керівники, методисти фахових кафедр.
7. Методична і громадська робота:
 - а) участь у засіданнях педагогічних рад, методичних комісій; б) участь у методичній та громадській роботі;
 - в) врахування індивідуальних особливостей учнів під час занять.
8. Загальні висновки про педагогічну практику:
 - а) досягнення недоліки в організації практики;
 - б) пропозиції та побажання щодо подальшого її поліпшення.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**щодо проходження виробничої (педагогічної) практики у
закладах загальної середньої та позашкільної освіти**

Укладачі: М.В.Гнатюк, Б.М.Тимків.

Літературна редакція і коректура *О. Огринчук*

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Івано-Франківськ-2023